

Istraživanja Rudolfa Štajnera o Hiram-Jovanu

Hela Vizberger

Navodima u odeljku „Objašnjenja za Legendu o hramu“ (ICD 265) koji sadrže podatke o ponovnim utelovljenjima Hirama Abifa kao Lazara-Jovana i kao Kristijana Rozenkrojca potrebna je izvesna dopuna, pošto oni obrazuju samo jedan deo onoga, što se može nazvati istraživanjem Rudolfa Štajnera o Hiramu, odnosno Jovanu u oblasti reinkarnacije. Jer njegova valjanost se odnosi ne samo na individualnost Lazara-Jovana, nego isto tako na individualnost Jovana Krstitelja, kao i na tajanstvenu povezanost obe.

Ovim reinkarnacijskim istraživanjima, koja jednako obuhvataju oba Jovana, pripada posmatrajući delo biografski jedno izuzetno mesto, jer se ona nalaze kao neko A i O na početku i na kraju duhovnonaučne predavačke delatnosti Rudolfa Štajnera i provlače se kao „crvena nit“ kroz čitavo delo (Marija Štajner).

Prvi od ovih istraživačkih rezultata nalazi se na početku duhovnonaučne predavačke delatnosti (1901/02) u povezanosti sa trostrukim pokušajem, da se opravda hrišćanstvo kao mistička činjenica i kao središnje događanje istorije čovečanstva: sa ciklusom predavanja „Od Bude do Hrista“ u berlinskom literarno-avangardnom kružoku „Budući“; sa nizom predavanja o egipatskim i grčkim Misterijama i hrišćanstvu u krugu berlinskih teozofa; sa spisom „Hrišćanstvo kao mistička činjenica“. Sva tri prikaza su kulminirala u interpretaciji Jevanđelja po Jovanu, započinjući kod probuđenja Lazara kao jedne od inicijacija koju je izvršio Hrist Isus i u utvrđivanju, da je probuđeni Lazar bio pisac Jevanđelja po Jovanu. Ciklus „Od Bude do Hrista“, za koji ne postoje prepisi, završen je prema izjavi Rudolfa Štajnera u njegovom predavanju Dornah, 11. juli 1923, sa ovim motivom; u prepisima niza predavanja za teozofe nalazi se to pod datumom 15. mart 1902. U spisu „Hrišćanstvo kao mistička činjenica“ doduše nije direktno rečeno, da je Lazar pisac Jevanđelja po Jovanu, ali to ipak proizlazi iz celog prikaza.

Neposredno posle pokušaja opravdanja hrišćanstva Rudolf Štajner je počeo da uvodi i učenja o reinkarnaciji i karmi u evropski duhovni život, pošto na njima počivaju sva duhovnonaučna istraživanja. U naročitoj meri ona o istoriji; istorija ipak biva izdejstvovana kroz te ponovno utelovljene ljudske duše, time što one rezultate svog života u jednoj epohi prenose u svoje živote u drugim epohama. A pošto ovo važi i za spiritualne upravljače (vođe) čovečanstva, njihovom impulsu delovanja je u različitim razdobljima posvećeno bitno poglavje u dalekosežnoj tematiki istorije i reinkarnacije. Obojici Jovana je u vezi s tim ostavljen širok prostor.

Prva saopštenja o ranijim zemaljskim tokovima ove dvojice hrišćanskih vođa dao je Rudolf Štajner 1904. godine, počinjući sa Jovanom Krstiteljem. U javnom predavanju o hrišćanstvu i reinkarnaciji od 4. januara 1904. se kaže, da je reinkarnacija u svim vremenima bila poučavana u Misterijama, takođe od strane Hrista, koji je, kao što to već stoji u jevanđeljima, ukazao svojim pouzdanim učenicima, da je Jovan Krstitelj bio reinkarnirani prorok Ilija. Dalja saopštenja su sledila za Novu godinu 1908/09.

Pozadinu, iz koje je bilo došlo do toga, opisuje Marija Štajner u jednom članku napisanom posle smrti Rudolfa Štajnera: „Bilo je to u vreme, kada me je Rudolf Štajner ohrabrivao, da sve više istupam sa recitacijom. Ja sam tada pokušala da se probijem do Novalisa. Saopštila sam mu, da mi nije lako, jer još uvek nisam našla ključ za Novalisa. On mi je dao savet, da se unesem u raspoloženje svetih kaluđerica. Kaluđerice mi nisu pomogle. Naprotiv. Nisam znala ništa pravo s njima da započnem. Tada se odjednom nešto rasvetlilo. Okružili su me Rafaelovi likovi. Dete je blistalo na rukama majke sa svojim svetski dubokim očima. „Vidim te u hiljadu slika, Marijo, milo izraženu...“ [Novalis] Uokolo zvučeće svetsko more, harmonija boja. – Rekla sam Rudolfu Štajneru: Kaluđerice nisu ništa uradile. Ali neko drugi je pomogao: Rafael. Sada mi je Novalis sasvim proziran. – Neko sijanje je prešlo preko blagog lica Rudolfa Štajnera. Nekoliko dana kasnije on nam je dao po prvi put tajnu Novalis-Rafael-Jovan-Ilija.“

Ovo „nekoliko dana kasnije“ ne može se tačno datirati. Prvi pouzdan datum je predat kroz opisivanje sećanja o jednoj priredbi posvećenoj Novalisu, koja je održana u Minhenu 6. januara 1909. i o kojoj se kaže: „Ispod božićnog drveta u prostoriji minhenskog ogranka videla sam i čula prvi put Mariju fon Sivers, kada je recitovala Novalisove stihove okružena Rafaelovim slikama. Bilo je to za Novu godinu 1908/09. Čitava prostorija bila je opremljena roza-crvenim satenom, ruže na krstu – tada još sa dvanaest crvenih ruža – stajale su u sredini iznad govornice, odakle smo mi upravo od Rudolfa Štajnera čuli o suštastvu, koje je bilo inkarnirano kao Ilija, Jovan Krstitelj, Rafael, Novalis.“

Prema tome moralo se raditi o nekom veoma svečanom priređivanju. Isto tako pola godine kasnije, kada je ponovo održan jedan matine o Novalisu usred ciklusa predavanja u Kaselu o Jevandelu po Jovanu u odnosu prema tri druga jevandelta (Kasel, 4. juli 1909). Takođe o tome postoje samo zapisana sećanja učesnika: „Posle muzičkog uvoda Rudolf Štajner je rekao, da će Marija Štajner pročitati nekoliko pesama od Novalisa. Sa dubokim osećajem recitovala je Marija Štajner koristeći tada već njoj svojstveno oblikovanje govora (Sprachgestaltung). Potom je Rudolf Štajner počeo sa svojim predavanjem, u kome je saopštio inkarnacije Ilija-Jovan Krstitelj-Rafael-Novalis kao posledicu životnih tokova iste individualnosti. ...Rudolf Štajner je nadovezujući se na štimung recitacija govorio neobično toplo, prodorno, štaviše uzvišeno. To predavanje je imalo upravo sakralni karakter. ...I tako se na kraju predavanja – čiji je jedini predmet bio niz ovih ponovnih utelovljenja – među slušaocima osetila duboka dirnutost i na ponekim očima su se videle – kod muškaraca uzdržane, kod žena naviruće suze.“

Da dešavanje ponovnog utelovljenja ipak nije tako jednostavno, kako se to obično sebi predstavlja, na to je već jednom ranije ukazano ovako:

„Ljudi, takođe teozofi, obično veoma jednostavno predstavljaju sebi tajne reinkarnacije. Ne sme se misliti, da se bilo koja duša, koja je danas utelovljena u svoja tri tela, jednostavno utelovila u nekoj prethodnoj inkarnaciji i zatim opet u nekoj prethodnoj inkarnaciji, kojoj je opet prethodila neka takva, uvek prema istoj šemi. Te tajne su mnogo komplikovanije. (...) Ako hoćemo tačno da razumemo neku istorijsku ličnost, često puta ne možemo da je postavimo u takvu šemu. Tu moramo da radimo mnogo komplikovanije.“ (Lajpcig, 12. septembar 1908).

Time je tako reći bilo objavljeno, što je potom na kraju 1908. godine počelo da se obrađuje kao više poglavje u učenju o ponovnom utelovljavanju. Na konkretnim primerima istorijskih likova bilo je pokazano, kako se mogu ponovo uteloviti, uslovljeno zakonom spiritualne ekonomije radi očuvanja duhovno-vrednog za budućnost, ne samo ljudsko Ja, nego i drugi članovi bića, i doduše u *drugim* individualnostima. Opisivanja takvih prožimajućih utelovljenja kod velikih duhovnih učitelja, u čijem rangiranju su kao najviši takozvane bodisatve, obrazovalo je jednu od glavnih tema od 1909. do 1914. godine.

Među tim tako prikazanim likovima nalazi se takođe uvek ponovo Jovan Krstitelj. Naročito u ciklusu predavanja „Jevandelje po Marku“ (septembar 1912.) ne samo da mu je dat širok prostor, nego je takođe ukazano još na jednu inkarnaciju koja se nalazi pre Ilijinog vremena. Od tada je poznato pet duhovnoistorijskih inkarnacija: Fines (u vreme Mojsija), Ilija, Jovan Krstitelj, Rafael, Novalis. I utoliko otuda više iznenadjuje to, da se u tim godinu dana kasnije održanim predavanjima o „Petom jevandelju“ (1913/14) u vezi sa Jovanom Krstiteljem nalazi napomena: „Ja to sada ne kažem iz Petog jevandelja“ – čime se misli na rezultate Akaša-istraživanja o likovima u jevandeljima – „jer se u odnosu na Peto jevandelje još nije došlo do lika Jovana Krstitelja; ali kažem to iz onoga, što se inače moglo pokazati.“ (Berlin, 13. januar 1914. Na srpskom Wort 2008. str. 169). Na osnovu mnogo čega, što je do tada već bilo prikazano od istraživanja o Krstitelju, ova napomena može da se odnosi samo na istraživanje prožimajućih utelovljenja, kao što su ona za druge likove iz jevandelja već bila istražena i prikazana. Potvrda toga, zašto je ovo istraživanje o Jovanu Krstitelju moglo da bude sprovedeno tek više godina kasnije, data je predanjem, jer je Rudolf Štajner jednom tokom rata 1914–1918 bio upitan, da li bi razmatranja o Petom jevandelju mogla dalje da budu nastavljena, a on je odgovorio, da je zbog rata duhovna atmosfera za takva istraživanja veoma uznemirena; i kada je posle rata to pitanje ponovljeno, odgovor je glasio, da sada drugi zadaci imaju prioritet. Ali da se kasnije ipak pojavila još jedna mogućnost, pokazuje poslednji govor Rudolfa Štajnera od 28. septembra 1924. godine.

Takođe o drugom Jovanu, o Lazaru-Jovanu, bilo je tokom godina, isto tako počev od 1904. saopšteno pet duhovnoistorijski značajnih inkarnacija: Hiram Abif, Lazar-Jovan, Kristijan Rozenkrojc u 13. i 14. stoljeću, grof Sen Žermen u 18. stoljeću. U berlinskom predavanju od 4. novembra 1904. prikazano je, da je grof Sen Žermen bio ponovna inkarnacija Kristijana Rozenkrojca, a inkarnacijska povezanost sa Hiram Abifom se pokazuje iz poteza celog predavanja, iako nije direktno izgovorena. O ponovnom inkarniranju Hirama kao Lazara-Jovana prvi put je govoren za Uskrs 1908. u saznajno-kultnoj radnoj povezanosti; u oba predavanja od 27. i 28. septembra 1911. u Nojhatelu bile su opisane obe inkarnacije Kristijana Rozenkrojca u 13. i 14. stoljeću. Jedino se ne dâ egzaktno datirati, kada je prvi put bilo govora o inkarnacijskoj povezanosti Lazara-Jovana i Kristijana Rozenkrojca, pošto je ovo preneto usmeno bez tačnog navođenja datuma.

Još pre Uskrsa 1908. kada se u saznajno-kultnom radnom krugu znalo da je Lazar ponovo rođeni Hiram Abif, bilo je na poseban način dokumentovano istraživanje o Lazaru-Jovanu, tako što su za minhenski kongres, Duhovi 1907. bile urađene slike

okulnih pečata i stubova na osnovu iskustava posvećenja Lazara-Jovana iz njegove Apokalipse, koji su istovremeno obrazovali osnovne elemente za novu arhitektonsku misao. Osim toga bilo je očitovano u reči i slici, da je za Zapad merodavan hrišćansko-rozenkrojerski put školovanja koji je ustanovio Kristijan Rozenkrojc. U tim predavanjima održanim za vreme kongresa i u onim koja su sledila u 1907. godini uvek je iznova bilo govora o ovom putu školovanja i o njenom osnivaču Kristijanu Rozenkrojcu kao velikom spiritualnom učitelju Zapada. Jednom prilikom je rečeno: „... on je uvek živeo među nama i takođe je danas još među nama kao vođa u spiritualnom životu.“ (Minhen, 1. juli 1907. ezoterični čas, u ICD 264).

Nekoliko godina kasnije na minhenskom kongresu je još jednom zasijala pokazana duhovna povezanost ove individualnosti sa novim mislima o arhitekturi (građevinarstvu), kada je Rudolf Štajner isto tako iz građevinskih namera zasnovao jedan način rada, o kome je rekao, da on direktno potiče od one individualnosti, koju mi „od zapadnjačkih ranijih vremena označavamo imenom Kristijan Rozenkrojc.“ (Berlin, 15. decembar 1911. u ICD 264). Ovaj pokušaj zasnivanja bio je već kratko pre toga svećano objavljen na jednom sazajno-kultnom priređivanju u Stuttgartu, 27. novembra 1911. Pošto osim ove činjenice ništa drugo nije saopšteno, može se samo prepostaviti, da je tada – bilo je to kratko posle oba predavanja o životu i delu Kristijana Rozenkrojca u 13. i 14. stoljeću (septembar 1911.) – po prvi put bila saopštена inkarnacijska povezanost Lazara-Jovana i Kristijana Rozenkrojca.

U kojoj meri takođe individualnost Jovana Krstitelja može biti viđena u vezi sa građevinskim zamislima, dâ se pročitati iz sledećih događaja. Kada je bilo predviđeno polaganje kamena temeljca za 16. maj 1912. za prвobitno u Minhenu planiranu građevinu, Rudolf Štajner je više puta govorio o već poznate četiri inkarnacije: Ilija, Jovan Krstitelj, Rafael, Novalis; naposletku u Minhenu, i doduše u istom danu, u kome je tamo trebalo preduzeti polaganje kamena temeljca. Zbog teškoća koje su potekle od vlasti, ova ideja nije sprovedena u delo. Zato je pak u leto ono, što se nalazi u osnovi građevinske misli – stvaranje modernog, što znači *javnog* misterijskog mesta – oblikovano umetničko-dramski u novoj misterijskoj drami „Čuvar praga“ odmah u prvoj velikoj sceni. Ova scena se odigrava u predvorju prostorija jednog misterijskog udruženja, koje je bilo pozvalo veći broj ljudi, da bi im obznanilo, kako je kroz upravo objavljeno veliko naučno delo stvorena nužna prepostavka, tako da od sada na mestu posvećenja mogu da se pojave i takvi ljudi, koji to do sada nisu smeli, jer nisu bili posvećeni. Veliki majstor misterijskog udruženja obrazlaže to u jednom govoru o kontinuitetu duhovnog vođstva čovečanstva, koji se po režijskom uputstvu Rudolfa Štajnera drži ispred četiri portreta Ilike, Jovana Krstitelja, Rafaela, Novalisa [pogledaj fotografiju koju smo stavili iza poslednjeg govora Rudolfa Štajnera od 28. septembra 1924, *prim. prev.*] i koji počinje rečima:

U ono duhovno ime, koje se dušama
Na našem svetom mestu objavljuje,
Pojavljujemo se mi u ovom trenutku
Pred ljudima, koji dosad nisu smeli čuti
Reč, koja ovde tajanstveno odzvanja ...

Kada je osam godina kasnije, u jesen 1920. mogla da počne sa radom građevina koja je u međuvremenu podignuta na dornaškom brežuljku kod Bazela, tu je Rudolf Štajner upotrebio ovaj isti govor kod prvog priređivanja za građevinu i preradio ga u Ja-formu, kakva se u njegovim pesničkim tvorevinama veoma retko pojavljuje i u svečanoj ceremoniji otvaranja uz zvuke orgulja pročitao ove reči:

U ono duhovno ime, koje se dušama
Na mestu naših težnji objavljuje,
Pojavljujem se ja u ovom trenutku
Pred ljudima, koji od sada hoće da čuju
Reč, koja ovde dušama ozbiljno odzvanja ...

Kroz tekstove iz „Himijskog venčanja Kristijana Rozenkrojca anno 1459“ koji su preuzeti u umetnički program bila je takođe druga Jovan-individualnost, Lazar-Jovan, uključena u ovo prvo priređivanje za građevinu.

Zatim, sa krajem duhovnonaučne delatnosti Rudolfa Štajnera, u septembru 1924., bilo je to tačno četiri godine posle prvog priređivanja za građevinu (u septembru 1920.), još jednom je došlo do izraza značenje Jovan-istraživanja. Jer kada se on, već teško bolestan, tog 28. septembra 1924. (nedelja) u predvečerje Mihajlovog dana, još jednom pribrao da govori prisutnim članovima, šta mu je bilo na srcu? Obe Jovan-individualnosti! Na duboko dirljiv način govorio je on o četiri inkarnacije Ilike, Jovana, Rafaela, Novalisa, da bi zapravo odveo do novog rezultata Jovan-istraživanja: tajanstvene veze obe (individualnosti) kod probuđenja Lazara. Ipak njegove snage više nisu bile dovoljne, da bi prikazao ovaj novi istraživački rezultat. Bio je samo nagovešten time, da nije kao do sada uvek Jovan Krstitelj, nego Lazar-Jovan imenovan kao ponovno utelovljeni Ilijan. Pošto to ipak nije moglo da bude dalje izvedeno, za slušaoce je nastala teškoća razumevanja. Neki prijatelji, koji su još mogli da ga pitaju o tome, preneli su sledeće od njegovog odgovora:

[Pogledaj prethodni prilog 'Dopunske napomene' sa citatima Marije Štajner, dr Ludviga Nola, dr Ite Vegman, *prim. prev.*]

Stoga je istraživanje Rudolfa Štajnera o Hiram-Jovanu sa tom kroz poslednji govor nagoveštenom misterijom povezanosti obe Jovan-individualnosti postalo duhovno zaveštanje, koje poziva uvek iznova na trud oko njegovog razumevanja, takođe zbog toga, jer pitanje oba Jovana spada u ona pitanja, čije je rešenje od naročitog značaja za budućnost. Ovo je rekao Rudolf Štajner grofu Ludvigu Polcer-Hodicu u njihovom razgovoru 3. marta 1925. [Pogledaj u odeljku L. P. Hoditz: 'Iz razgovora sa Rudolfom Štajnerom'; *prim. prev.*]

Punovažan odgovor na izgovorenog pitanje Marije Štajner o razlikovanju tajni inkarnacije i inkorporacije moraće doduše da bude ostavljen nekom budućem duhovnom istraživanju. Međutim iz postojećih istraživačkih rezultata može ipak da dođe nešto svetla u to pitanje, koji smisao može biti povezan sa tajnom prožimanja obe Jovan-individualnosti. Tako može, ako se prikupe prikazivanja Rudolfa Štajnera, koja je dao u različitim povezanostima, postati prepoznatljivo, da se nešto odlučujuće u ovom smislu mora nalaziti u značenju Misterije na Golgoti kao „Pobeđivanja zemaljske smrti kroz

život duha.“ (Berlin, 23. oktobar 1908). Šta se pod tim može razumeti, proizilazi iz sledećeg temeljnog razjašnjenja odnosa između individualnosti i ličnosti:

„Danas se lako zamene pojmovi individualnosti i ličnosti. Individualnost je to večno, što se provlači od zemaljskog života do zemaljskog života. Ličnost je ono, što čovek u jednom zemaljskom životu postigne u svom usavršavanju. Ako mi hoćemo da proučimo individualnost, onda moramo da pogledamo u osnov ljudske duše, a ako hoćemo da proučimo ličnost, tada moramo da proučimo kako se izvljava srž bića. Srž bića biva rođena unutra u narodu, u zanimanju. Sve to određuje unutarnje suštastvo, čini ga ličnim. Kod nekog čoveka, koji je još na nižem stupnju razvoja, manje će moći da se primeti od rada na njegovoj unutrašnjosti. Način izražavanja, vrsta gesti i tako dalje je upravo takva, kakvu on ima od svog naroda. Napredni ljudi su pak oni, čiji način izražavanja i geste dolaze iz njihovog unutrašnjeg. Ukoliko više unutrašnje čoveka može da radi na njegovom spoljašnjem, utoliko više to razvija čoveka. Moglo bi se reći, tako dolazi do izraza individualnost u ličnosti. Onaj ko ima svoje sopstvene geste, svoju sopstvenu fizionomiju štaviše u svom postupanju i ima osobit karakter u odnosu na okolinu, taj ima iskazanu ličnost. Da li sve to pri smrti biva izgubljeno za kasnije? Ne, ne biva izgubljeno. Hrišćanstvo zna sasvim tačno, da to nije slučaj. Šta se podrazumeva pod vaskrsenjem mesa ili ličnosti, nije ništa drugo nego očuvanje ličnosti u svim sledećim inkarnacijama. Šta je čovek izborio kao ličnost, ostaje mu, jer je to pripojeno individualnosti i ova to dalje nosi u sledeće inkarnacije. Ako smo od našeg tela učinili nešto, što ima neki osobit karakter, tada ponovo vaskrsava ovo telo, ova snaga, koja je tu radila. Koliko smo mi radili sami na sebi, koliko smo sami od sebe učinili, toliko ostaje neizgubljeno od nas.“ (Berlin, 15. mart 1906.)

Realna svest o besmrtnosti povezana je dakle sa poličnjavanjem individualnosti, sa ulaženjem viših članova čovekovog bića u ličnost. I da ovaj proces istovremeno znači prohristovljenje čoveka, na to ukazuje sledeći komentar jednog mesta iz takozvanog Egipatskog jevandjelja:

„Postoji jedan stari spis, u kome se najveći ideal razvoja tog Ja, Hrista Isusa, karakteriše tako, da se kaže: Ako dva postanu jedno, ako spoljašnje postane kao unutrašnje, onda je čovek dostigao u sebi hristolikost. To je smisao izvesnog mesta u Egipatskom jevandjelu.“ (Minhen, 4. decembar 1909.)

Još jasnije se pokazuje, kako se tim postankom jednog od unutrašnjeg i spoljašnjeg, mislilo na individualnost i ličnost, kroz interpretaciju, koju daje Rudolf Štajner u svom predavanju Berlin, 6. maj 1909. o provansalskoj sagi o Flori i Blanšeflori. Ova saga – koja стоји u uskoj povezanosti sa istraživanjem o Hiram-Jovanu, jer se kaže, da se duša, koja je opevana u Flori, pojavila kao ponovno utelovljena u 13. i 14. stoljeću u osnivaču rozenkrojcerstva, radi osnivanja jedne nove misterijske škole, koja na novi način treba da neguje tajnu Hrista – priča naime o jednom paru, koji je istog dana, istog sata i u istoj kući rođen i zajednički vaspitavan i od početka bio u velikoj ljubavi. Zbog nerazumevanja drugih jedno od drugog su odvojeni, a Flora kreće u potragu za Blanšeflorom. Posle velikih opasnosti koje su im čak ugrožavale život, oni su konačno opet sjedinjeni, dok takođe ne umru u istom danu.

Rudolf Štajner ovako interpretira ove slike: Flora znači koliko cvet sa crvenim listovima ili Ružu, Blanšeflora znači cvet sa belim listovima ili Ljiljan. Flora ili Ruža je „simbol za ljudsku dušu, koja je primila u sebe taj lični, taj Ja-impuls, koja pušta da duhovno deluje iz njene individualnosti, koja je Ja-impuls unela do u crvenu krv. U Ljiljanu se pak video simbol duše, koja samo tako može da ostane duhovna, što Ja ostane izvan nje, što dođe samo do granice. Tako su Ruža i Ljiljan dve suprotnosti. Ruža ima samosvest sasvim u sebi, Ljiljan potpuno van sebe. Ali tu se dogodilo sjedinjavanje duše, koja je unutra, i duše, koja spolja kao duh sveta oživljava svet. Flora i Blanšeflora izražavaju nalaženje duše sveta i Ja-sveta kroz ljudsku dušu, kroz čovekovo Ja. (...) U sjedinjavanju duše Ljiljana i duše Ruže vidi se to, što može da nađe vezu sa Misterijom na Golgoti.“ (Berlin, 6. maj 1909.)

Ako to znači, da dolazi do sjedinjenja duše, koja je unutra, i duše, koja spolja kao duh sveta oživljava svet, time se sigurno mislilo na sjedinjenje Hristovog principa kao nečeg visoko duhovnog sa ličnošću, sa zemaljskim telom Isusa iz Nazareta. Jer samo time, što su ova dva do u fizičko postala savršeno jedno, mogla je zemaljska smrt stvarno da bude pobedena.

U kojoj meri se ova suprotnost Ružine duše i Ljiljanove duše tiče i obe Jovan-individualnosti, pokazuje se na tome, da Hiram-Lazar uvek biva karakterisan kao reprezentant snaga ličnosti, dok se Ilijina duša češće opisuje kao neko visoko duhovno suštastvo, koje je sa svojim zemaljskim nosačem, takođe sa Jovanom Krstiteljem, samo izvana bilo slabo povezano. Ako sjedinjenje Ružine duše i Ljiljanove duše može da vodi do veze sa Misterijom na Golgoti, onda iz toga sme da se zaključi s obzirom na sjedinjavanje obe Jovan-duše kod probuđenja Lazara preko Hrista Isusa, da je učenik, koga je Gospod voleo, postao ono suštastvo, na koje je prešla Hristova tajna o savladavanju (pobedivanju) smrti i od njega će dalje biti nošena, kako se to pokazuje u izgovorenim rečima o Kristijanu Rozenkrojcu: „Sa ovom individualnošću i njenim delovanjem od 13. stoljeće“ – u kome je ona smela da iskusi još jedno posvećenje – „povezujemo mi sve ono, što nam uključuje nastavak impulsa, koji je dat kroz pojavljivanje Hrista Isusa na Zemlji i kroz izvršenje Misterije na Golgoti.“ (Berlin, 22. decembar 1912.)

Uz to se pojavljuje neki dalji aspekt, ako se na reči iz Egipatskog jevanđelja: „Ako dva postanu jedno, ako spoljašnje postane kao unutrašnje“ dodaju još i ove koje se nadovezuju: „i muško postane kao žensko, tako da nema više ni muškog ni ženskog.“ Ove poslednje reči ukazuju na to, da više neće biti smrti, kada više ne bude polnosti, pošto se smrt i polnost uzajamno uslovjavaju. Već je Hiramu Abifu bilo obećano u Legendi o hramu, da će mu se roditi jedan sin, koji će, mada ga on sâm neće videti, začeti jedan novi rod, koji prema Rudolfu Štajneru neće više znati za smrt, jer se rasplodavanje neće više dešavati polnim putem, što vodi do smrti, nego preko Reči koje su povezane sa srcem, preko jezika. (Berlin, 23. oktobar 1905.) Zato će se, tako se kaže u predavanju Keln, 2. decembar 1906, usavršavanje čoveka sastojati u tome, da se snage rasplodavanja podignu iz krila u srce i da će „upravo duševna snaga Jovana“ izdejstvovati to, da srce koje voli odašilje „struje duhovne ljubavi“. To je u jevanđelju nagovešteno time, što se kod opisivanja većere kaže, da se učenik, koga je Gospod voleo i koji je znao ovu tajnu razvoja, podigao iz krila Gospoda na njegove grudi.

Posmatrano na ovoj pozadini ukazuju sva dokumenta, koja izveštavaju o iskustvima posvećenja Hiram-Lazar-Jovan-individualnosti u njihovim različitim utelovljenjima (Legenda o hramu, Jevangelje po Jovanu, Saga o Flori i Blanšeflori, „Himijsko venčanje Kristijana Rozenkrojca anno 1459“; isto tako kosmičko delo Kristijana Rozenkrojca na početku 17. stoljeća, kroz koje je trebalo da se omogući, da se savlada suprotnost između Kaina i Abela kako u pojedinačnom čoveku tako i u čovečanstvu kao celini), na hrišćansku centralnu tajnu o pobedovanju smrti.

I Rudolf Štajner je cilj svog delovanja video u ovoj liniji. To se pokazuje iz jedne izjave kod zasnivanja saznajno-kultnog radnog kruga, kada je govorio o tome, da bi značaj teo-odnosno antropozofskog pokreta bio u tome, da kroz njegovu ni čisto mušku ni čisto žensku, nego nadpolnu mudrost, treba da se raširi na *duhovnom području* to, što će se kasnije dogoditi na fizičkom planu: ponovno sjedinjavanje polova (Berlin, 23. oktobar 1905). Tako dobija sasvim posebno biografsko značenje ne samo taj od njega svuda praktikovani punovredni zajednički rad žena i muškaraca, takođe u radnoj povezanosti sa kulnim, nego i te reči izgovorene u istom predavanju: „Ja sam za sebe zadržao, da postignem jedinstvo između onih iz Abelovog i onih iz Kainovog roda“. I tako može iznova da bude razumljivo, zašto se istraživanje o Hiram-Jovanu nalazi kao A i O na početku i na kraju njegove duhovnonaučne predavačke delatnosti i provlači se između kao „crvena nit“ kroz čitavo njegovo delo.

S nemačkog preveo Siniša Nikolić